

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ

Зотько Аліна Юрївна

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньої програми Середня освіта (Географія),*

Власенко Руслана Петрівна

*кандидат біологічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна*

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ В УМОВАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Сучасний етап розвитку педагогічної освіти в Україні характеризується зміщенням акцентів від суто інформаційного навчання до формування цілісних професійних компетентностей. Особливого значення це набуває у підготовці вчителів природничих дисциплін, зокрема географії, чия професійна діяльність безпосередньо пов'язана з висвітленням взаємодії людини та навколишнього середовища. В умовах реалізації концепції «Нова українська школа» та посилення екологічних викликів, постає гостра потреба у фахівцеві, здатному не лише оперувати просторовими даними, а й формувати у здобувачів освіти відповідальне ставлення до власного здоров'я [3; 4; 6].

Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вчителя географії вимагає якісно нового підходу, який неможливо реалізувати у межах вивчення однієї освітньої компоненти. Основним механізмом тут виступає міждисциплінарна інтеграція, що передбачає синтез знань із географії, вікової фізіології, валеології та шкільної гігієни. Такий підхід дозволяє майбутньому педагогу усвідомити органічний зв'язок між станом природних екосистем та фізіологічними показниками життєдіяльності людини [6; 7].

Питання інтеграції знань у вищій школі досліджували багато науковців, наголошуючи на важливості міжпредметних зв'язків для формування системного мислення. Проте аспект поєднання фізіологічних та географічних знань саме як інструменту збереження здоров'я у професійній підготовці майбутніх учителів географії потребує додаткового змістовного та методичного опрацювання.

У сучасній педагогічній науці міждисциплінарна інтеграція розглядається не просто як взаємодоповнення освітніх компонент, а як процес створення цілісного наукового світогляду майбутнього фахівця [5]. Для вчителя географії цей процес набуває стратегічного значення, оскільки географічна оболонка є середовищем життєдіяльності людини, а отже, її вивчення неможливе без розуміння фізіологічних і гігієнічних законів

розвитку організму. Теоретичний підхід до такої інтеграції базується на принципі системності, де географічне середовище виступає як зовнішній чинник, а вікова фізіологія та шкільна гігієна – як інструментарій для оцінки його впливу на здоров'я людини [4; 5].

Практична реалізація інтегрованого підходу у нашому дослідженні базувалася на використанні активних методів навчання. Зокрема, було розроблено модель відкритого інтегрованого уроку для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми Середня освіта (Географія) Житомирського державного університету ім. Івана Франка. Вибір теми «Вікові особливості та гігієна дихальної системи» дозволив органічно поєднати біологічні аспекти функціонування людського організму з екологічними та географічними чинниками впливу навколишнього середовища на здоров'я. Обраний підхід проведення заняття сприяв формуванню у майбутніх географів цілісної картини взаємозв'язку між антропогенними чинниками та фізіологічним станом населення.

Ключовим інструментом візуалізації складних міждисциплінарних зв'язків виступив графічний редактор *Canva*. Завдяки створенню авторських інфографік вдалося наочно продемонструвати:

- ✓ вікові зміни дихальної системи;
- ✓ динаміку показників дихальної системи залежно від антропогенного навантаження у різних регіонах;
- ✓ схеми взаємозв'язку між чистотою атмосферного повітря та рівнем захворюваності населення;
- ✓ алгоритми гігієнічної самооцінки стану організму.

Важливою складовою здоров'язбережувальних технологій є створення сприятливого емоційного клімату. Використання ігрової платформи *Kahoot!* під час апробації дозволило перетворити традиційний контроль знань на динамічний процес. Гейміфікація сприяла зниженню рівня стресу, характерного для відкритих занять, та стимулювала пізнавальний інтерес здобувачів до вивчення медико-біологічних аспектів. Інтерпретація отриманих результатів свідчить про виняткову ефективність обраного інтегрованого підходу. Відсутність помилок у відповідях здобувачів підтверджує, що візуалізація матеріалу через *Canva* у поєднанні з інтерактивним закріпленням знань через *Kahoot!* забезпечує повне розуміння фізіологічних процесів.

Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вчителя географії є найефективнішим за умов цілеспрямованої міждисциплінарної інтеграції, яка трансформує теоретичні знання з вікової фізіології та шкільної гігієни у прикладний інструментарій професійної діяльності. Застосування цифрових сервісів у межах інтегрованого підходу дозволяє не лише візуалізувати складні причинно-наслідкові зв'язки між станом довкілля та фізіологічними показниками людини, а й створити сприятливий емоційний клімат для глибокого засвоєння матеріалу [1; 2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук Т., Власенко Р. Особливості використання інноваційних технологій у процесі підготовки майбутнього учителя географії. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2024. Т. 12, № 9. С. 7–14.

2. Вішнікіна Л., Самойленко В. Застосування сучасних засобів навчання у підготовці майбутніх учителів географії. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2020. № 21, ч. 1. С. 39–47.
3. Власенко Р. П., Яковлева В. А. Особливості фахової підготовки майбутніх учителів географії в закладі вищої освіти. Природнича освіта та наука. 2024. Вип. 4. С. 15–22.
4. Власенко Р. П., Яковлева В. А. Реалізація здоров'язбережувальної компетентності у процесі підготовки майбутніх учителів географії. Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Педагогіка і психологія. 2025. № 1 (5). С. 123–129.
5. Слюта А. М. Методика навчання географії : навчально-методичний посібник для студентів ЗВО спеціальності 014 Середня освіта (Географія). Чернігів : Десна Поліграф, 2021. 248 с.
6. Тарасенко Г. С. Формування здоров'язбережувальної компетентності вчителя природничих дисциплін у контексті інтегрованого підходу до освітніх процесів. Педагогічний альманах. 2021. № 49. С. 112–117.
7. Технології здоров'язбереження: теорія і практика : колективна монографія / за заг. ред. проф. Л. М. Рибалко. Полтава : НУПП, 2022. 324 с.